

ועל דבריו אשיב לך אשר כתבתם שהדבר מפורסם שסכנה היא לר' חנינא שיבא בעצמו לבריטלא"י ומתוך כך דעתך שהוא פטור מן החרם, והבאת ראיה מהא דפטרינן נשבע להרע לו ולאחרים, לא יכולתי לכונן יפה ראיה זו. אם דעתך ששבועת המורשה אינה חלה משום שנשבע להרע לרבי חנינא, נראה דאין זה רעת אחרים אלא הרעת עצמו ששלוחו של אדם כמותו, וקי"ל דמורשה שליח שווייה. ותו דהתם לא איירי אלא לענין פטור קרבן כדמוכח בכמה מילי, אבל לענין אסור פשיטא דלא בעינן הרעה דומיא דהטבה¹. אמנם נראה וודאי אי אתיליד אונסא כה"ג שאנשים כשרים ונאמנים יעידו שיש סכנה לרבי חנינא לבא בעצמו לבריטלא"י, לאו דוקא סכנת הריגה אלא אפילו תפיסה או גזילה מאנשים והריגה כה"ג פטור הוא מקבלת החרם. דנדרי אונסים ושבועות אונסים התירו חכמים כדאיתא בהדיא פ"ד נדרים (כו, א).

וא"ת ישכור תיורים בעד מאה מנה וילך וישוב לבטח, האי נמי חשיב אונסא כדאיתא פ' כל הגט (גיטין ל, א) אטו תרקבא דינירים בעי למיתב לה,

הא כמ"ד יש אונס בגטין, ע"ש. ואמרינן (פ"ד) [פ"ג] דשבועות (כו, ב) מסתכן לישרי ליה מר אלא מצטער מהו. מדמוקי לה במצטער ולא נשאר במסתכן וכגון שאין הסכנה גמורה כודאי משמע דבכל צד סכנה שרי². ונראה דאפילו אם לא נתחדש אונס וסכנה, אלא דידוע וברור לאנשים כשרים ונאמנים שבשעת קבלת חרם היה באונס וסכנה לר' חנינא לבא בעצמו לבריטלא"י, אמרינן אנן סהדי דלהכי לא שרייה למורשה שליח להקים עליו ולאסור איסור על נפשו בחרם שיכנס בסכנה. ובלאו הכי בטורח יש לנו ראיה מן התלמוד שיוכל השליח להקים איסור בשבועה על המשלח שיתקשר המשלח באותה שבועה ע"י השליח, והוא לא ציווה בפירוש לאסור איסור בשבועה אע"פ שנתן לו הרשאה שיהא ידו כידו ופיהו כפיו לכל דבר. דמצינו למימר דאמר אי קם באיסור שבועה על ידו. אלא שכבר דקדקתי הך סברא מפ' השולח גבי דמייתי ר' יודא ראיה מהא דנשבעו להן נשיאי העדה דאינהו נמי הוו אפוטרופא ושלוחים של העיר, ע"ש³. הגה השבתי לך דעתי אבל לא בדרך פסק כלל, נאם הקטן והצעיר שבישראל.

סימן רנה

כתב ותחתם לשנה טובה ומתוקה, אהובי ה"ה מהר"ר יוחנן יצ"ו. כאשר בקשתני על דבר אותו רעכ"ל, דע אהובי כי לא מלאני לבי להסכים לדברין עתה. בעבור דמילתא דתמיהה היא בעיני ההמון עם, ואף בלב מורה הנוראה דלירון איניש לנפשיה ובקל לבעל דין לחלוק. ובשכבר אירע לי כיוצא בזה ע"י הר"י מברונ"א שנידה ג"כ אחד לצרכו ונטיח לו בהסכמה, ושכנגדו ברח והלך לו לבתי דינין מהרר"ז ז"ל ומהר"א שי וכתבו מנגד. אמנם כתבו שלא ידעו מהסכמתינו, מ"מ זאת היתה הגרמה שנתנגדו דה"ל מילתא דתמיהה דלירון איניש לנפשיה. ואמת גם לדידי קשה להרגיל מפני תקנת הדור מחשש דיינים מקולקלים, כי הנסמכים רבים אבל היודעים מועטים. וכ"ש כאשר ראיתי שמהר"ף לוחם מלחמתו, אלו הייתי מחדש על ידך דבר היו בושים להתנצח, ויהיו מחזרים בכל המקומות להמציא להם עוזרים

ונמצא ש"ש מתחלל, ואף כי אין איש מלחמה אנכי, ע"כ אמרתי טוב לכתוב למהר"ף מדוע יכנס בקשרי מלחמה עם אותו רעכ"ל, ואזיקו להשמיעני תשובתו. וכן אכתוב לו עתה ע"י ציר מיוחד דבני בריטלא"י אשר עמדי. גם האריך לי על דיו מעניינים רבים, וכפי דעתי לא יניח מלהשיב לי תשובה כרוזה מאז ידעתי מה לכתוב, כי בקל לי יותר. ועל דבר מהר"ש מה אעשה לך, לפי דעתי לא חפצת לדון עמו בבריטלא"י או בשווידני"ץ כבי דינא דמהר"ף. אם תחפוץ בזה אכתוב לו יפה, ואם לאו אזיקו לך, אין בידי להכריחו כלל יותר, כבר ייחדתי לכם דינים נאמנים לא אבו ליכנס בזה. ועל דבר צוואת שכ"מ יפה כוונת, דכיון דאנשים מועטים בישוב אי אפשר קצת להסתלק, והוי כמו ס"ת. על גטין דאברם רוסי מה אעשה, אם יתענגו הנשים לא מידי היא זאת להם, אני כתבתי את אשר עם לבבי כאשר הורוני מן השמים.

סימן רנו

הבעל שיש לו אשה מומרת וירצה לישא אחרת, באושטריי"ך ובכל אגפיה נוהגים להצריכה לגרשה כשירצה לישא¹, ומזכה לה גט ע"י אחר² דזכות הוא לה. דבודאי מזנה היא בין הנכרים, ומוטב לה

סי' רנד: 1. רמ"א (י"ד סי' דל"ב סי"ב) ועגרי"א (סקל"ב), ועי' הטב מהר"ק (שורש קס"ו) ושם עיקר מקור הפסק. ועש"ך (סקכ"ד). 2. ב"י בכד"ה וש"ך (שם סקכ"ג) וכ"מ ברישב"א (ח"א סי' תשע"א) וריב"ש (סי' שע"ו) [ועי' ל סי' ע"ג] וע"ע מהרש"ם (י"ד סי' קנ"ב) ובאר יצחק (י"ד סי' כ"ח). 3. עי' בתשו' אמנות שמואל (סי' ט"ו) משי"כ לתמוה ב"י רבינו כאן ובראיתו מפ' השולח, וע"ש משי"כ לכאר נפלא.

סי' רנו: 1. רמ"א (סי' א' סי"ג), ולענין המורה באונס עי' צמה צדק (סי' ע') ועי' עבודת הגרשוני (סי' ל"ו) וברית אברהם (סי' צ"א) ועפח"ש (סקכ"א). 2. בפשטות היינו משום חרד"ג, ועי' ד"מ טעם אחר דאף בלא חרד"ג בעינן זיוכי. עי' ב"ש (סקכ"ה).

תזנה פנוייה ולא תזנה אשת איש. ואיש אחר נעשה לה שליח לקבלה. אבל כרינו"ס לא קפדי וגושאין אשה הקטן והצעיר שבישראל.

סימן רנו

על צוארי דהבא מיניכא ריכא בר ריכא, אשלא רבבא מה"ד רפאל יצ"ו. יודע למר כי הגיעני הריב בין הנ"ר ברוך ובין הנ"ר יעקב, מצד גיסך אהובי מהר' חיים יצ"ו וכן מצד שכנגדו הנ"ר ליווא הנ"ר ברוך. וראיתי דברך ודברי מסכימך וכן דברי בעלי הוראה שכנגדך, הלא המה מהר"ז לוי ומר"ז יינט"א יצ"ו. ואיני כדאי להכניס ראשי בין הרים גדולים, וכ"ש אשר ראיתי הועתק גזירות מורי הישיש מהרנ"א דלית ליה פירכא מקמיה. ודברים כרוזים כתב בספר אגודה דכל הקורא לחכירו כממזר דינו כקוראו ממזר. ובעניות דעתי ראיתי ג"כ לחדש ראיה לדבר, מהא דגרסינן פ"ק דכתובות (ח, ב) לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן מאי קרא כסדום היינו מאי אהדר להו שמעו דבר ה' קציני סדום, וכלל לא חשיד קודשא בריך הוא למיעבד מילתא בלא דינא. אלא ע"כ דא ודא אחת היא. מ"מ אומר אני לפי דעתי דלא סיימה

סימן רנח

ויש מנהג במדינתנו שלא לפסול שום בית דין לסדר הבית דין, וכל המנהג עוד היום בגבולינו. ובעבור זה ההוא גברא דשמיה ווייד"ל, כשנחלק עם זעליקמן טריש"ט היה בידי להכריחו לניאושט"ש עבור כי היה בשררות שלנו. אלא אמרתי אע"פ שמהר"ז

סימן רנמ

כדי ליפטר ממורי מתוך דברי תורה של שמחה, קא בעינא מיניה דמר אי אית לו שום צד היתר או טעם שאין רוב העולם מקפידים על הדס שוטה בברכת לולב. כי בעניותי דקדקתי בכל הספרים ולא מצאתי שום צד דנפקינא ביה אפי' דיעבד. בהנהו דלא קיימי תלת בחד קינא, שמעתי ממהר"ד יעקב ס"ל אמר טעם למנהג בשם רבו השר ז"ל, אמנם הטעם

3. רמ"א שם ועיי' ט"ז (סקי"ט) ופת"ש (סקכ"ב) מתשו' חמרי"ש (סי' ד') והח"ס (אבהע"ז ח"א סי' ג') ועיי' דברי ריבוב (סי' רצ"ד).
סי' רנז: 1. ל"מ. 2. רמ"א (חור"מ סי' ת"כ סלי"ח) וענו"כ וכ"כ כן רבינו לעיל סי' קל"ה עמש"כ שם.
סי' רנח: 1. רמ"א (סי' ז' ס"ז) ועיי' סמ"ע (סקכ"ב) ממהר"ק (שורש כ"א), ושעהמש"פ (סק"ג) ועיי' פת"ש (סקט"ז) מתשו' שבוי" (ח"א סי' קמ"א) ובית יעקב (סי' י"ט).
סי' רנט: 1. סי' קפ"ח. 2. סי' רצ"ו. 3. רמ"א (סי' תרמ"ו ס"ג) ועיי' מש"כ בזה מהר"ק (שורש קמ"א) ודעה שבא לסתור שם כוונתו לסברת רבינו. ועיי' היטב גר"א (סי' תרמ"ו לס"ג) מש"כ בזה.

של זה מיד, והיינו ע"כ מטעם דזכין לאדם שלא בפניו כדמשמע התם. וגם מנהג הוא באושטרייך ואגפיה דמי שנשתמדה אשתו ורוצה לישא אשה אחרת מוכה לה גט ע"י אחר קודם שישא אחרת³⁴ משום חשש חרם רבינו גרשון ז"ל, ואם תחזור היא בתשובה לאחר זמן מגורשת היתה בקבלה זו³⁵.

דלעיל, תו לא צריכנא למידי ואפילו אם אינו די, מ"מ המומר אסח דעתא מלבטל השליחות כי יאמר שנסמוך על הקבלה לחודיה בשעת הדחק. אבל מיהו למעבד איפכא שימסור להולכה בתחילה ואח"כ בקבלה, ודאי לאו שפיר דמי שאם אין הקבלה כלום גם ההולכה לא היתה כלום בדרך זה, שהרי בטל לפנינו את השליחות במסירתו לקבלה, וק"ל³⁹.

ונראה לפי דעתי [דאף] שכן הוא המנהג שלא להצריכה גט אחר, מ"מ הואיל והתוס' מביאים הירושלמי ומפרשי ליה נ"ל דיש לחוש לה קצת. וע"כ נראה דצריכים לדקדק ולפשפש אחר תקנה שנצא בה כל חששות הטוב שנוכל. וכן עשיתי מעשה³⁶ במשומד אחד שהיה ממיר וכופר וגם בשכבר בהיותו ביהדות היה סופר לגיטין דהיה יודע הלכות הגט, והששת לעשות שליח להולכה לבד פן יבטל הגט והשליחות. וכן ראיתי כתוב על שם אחד מהגדולים³⁷ שהיה חושש בכל הגיטין המומרי להולכה, וה"נ משמע בתשובות הקדמונים דלעיל. לכך אמרתי אל המומר צריך אתה לתת הגט על שני דרכים הראשון עיקר והשני לרווחא דמילתא, וככה תעשה תמסור הגט ליד פלוני שיקבל ויזכה בו לאשתך ותתגרש בו מיד בקבלתו של זה, ואולי יש קצת מגומם בדבר אם תועיל קבלה זאת ולכך תחזור ותקח הגט ותמסרנו ליד השליח להולכה בהליכתו³⁸. ובדרך זה מתוקנים כמעט כל הספיקות דממ"נ אם בקבלה יש די כמו שסוברים הרבה גאונים

ועוד נראה אם אשת המומר בקשה מכמה בני אדם מי שיכול לפתות את המומר או לשחרו שיתן לה גט זה עושה לה טובה ורצון, ואח"כ אירע שאחד מאותם ששמעו בקשת האשה נודמן אל המומר ופתה אותו לתת גט לאשתו, כה"ג מצינו למסמך אהני גאונים דסברי דדי בקבלה לחודיה⁴⁰, דהא חזינן הכא דודאי זכות הוא לה להתגרש. וכעין זה כתב אשירי בפ"ק דקידושין⁴¹ שאם גילה אדם דעתו לשדכן שהוא חפץ באשה פלונית ובקש השדכן לשדכה לו, יכול השדכן לקדשה לו שלא מדעתו דכיון דגילה דעתו שהוא חפץ בה א"כ זכות הוא לו זכין לאדם שלא בפניו דוכייה מטעם שליחות איתרבי. וצ"ע בא"ז פ"ק דגיטין⁴² מתשובת רש"י לענין הגט. ונראה דלדעת אשירי לאו דוקא שדכן אלא הוא הדין איניש אחרינא ששמע שגילה דעתו שהוא חפץ בה⁴³. והגה"ה: וכ"כ להד"ח נא"י נתמנה⁴⁴ משם רבינו שמחה ומשם נא"י אב"י דאפילו איניש דעלמא מהני⁴⁴ ע"כ.

סימן רלח

שאלה: שליח גט להולכה ואינו יודע ומכיר שזאת האשה היא אשת המגרש, וגם עדים כשרים אין כאן שעידו לו שהיא אשת המגרש, אבל יש כאן קרובים או נשים המעידים על זה סני בזה או לאו.

תשובה: יראה דהדעת נוטה להחמיר ולא סגי בהכין, ואע"ג דאמרינן פ' החולץ (יבמות לט, ב) ואישתמודעניהו פליגי בה רב אחא ורבינא, חד אמר בעדים וחד אמר אפילו קרוב ואפילו אשה, והלכתא גילוי מילתא בעלמא הוא ואפילו קרוב ואפי' אשה. ולענין חליצה נמי כתב במרדכי² דסגי בעדות קרוב

34. רמ"א (סי' ק"מ ס"ה) ועי' מהרי"ק (שורש קמ"א) ועי' פרי"כ (סי' מ"ז). 35. רמ"א שם ועי' גר"א (סק"ד). 36. עי' פרי"כ סי' מ"ב. 37. מהרי"ל (סי' מ"ח) ומכא גם בפרי"כ שם. 38. שרי"ע (סי' ק"מ ס"יא) ורמ"א (סי' קמ"א סנ"ט) ועי' שו"ב, ועי' תשו' גאוני בתראי (סי' מ"ד) ופנים מאירות (ח"ב סי' ס"ח). 39. סוף דבר אצין התשו' שהמעין בהם יבין הענין על בוריו: תשו' מהרי"ל הנ"ל ותשו' מהרי"ל כ"ץ ומהרי"ל ושאלת רבינו למהר"ך ורי"י מפר"ש וכו' כמוריה (שנה ו' גלין י"א) ותשו' מהר"ך לרבינו ותשו' מהרי"ל כרונא (שם גלי' יב). 40. רמ"א (סי' ק"מ ס"ה). 41. צ"ל פ"ב דקדושין - סי' ז'. 42. ח"א סי' תשי"ו. 43. מהר"ח אור"ז סי' נ"ג. 44. עי' היטב קצוה"ה (סי' שפ"ב סק"ב), ודו"ק.

סי' רלח: 1. טור, עי' רמ"א (סי' קמ"א ס"ו), ורדב"ז (ח"א סי' ל"ו) כתב דבדיעבד מהני, עי' שב יעקב (סי' ל"ה) ומהרש"ם (סי' פ"ב) ועי' פת"ש (סקל"ט), ועי' רמ"א (סי' קמ"ב ס"יא) ועב"ש (שם סק"ט) והוא כרדב"ז הנ"ל ועי' חת"ס (אבהע"ז ח"ב סי' נ"ד) וחו"מ סי' מ"א ובאר יצחק (אבהע"ז סי' ה'). 2. ל"מ. ועי' ב"ב סי' תרמ"ג. 3. ב"ב פ"י סי' ז'. 4. סי' קכ"א. 5. סמ"ג ודא"ש ומדכי דלהלן.

סימן לט

ועוד אומר מורי הגאון דיש לכתוב מנחם המכונה מענדילי שנקרא לגמרי בשם אחר, דאביו של מהר"ר משה מענדל קראו אותו מנוח². אך אמר מהר"י ברונ"א דמהר"ר טעבי"ל לא הניח לכתוב המכונה, ואמר דקבלה בידו כן. ממהר"א. דין שני יוסף בן שמעון תמצא

בפ' ג"פ (ב"כ קסז, ב) ובפ' המגרש (גיטין פו, ב). ועוד אומר מורי דיש לכתוב שמריה ולא שמריהו³. ועוד אומר דאם לא נודע אם שמו אליה או אליהו שיש לכתוב אליהו⁴, כי ברוב מקומות נכתב אליהו, לבד כה' מקומות נכתב אליה.

סימן מ

מה שנהגו לקרוע הגט, שמעתי ממורי הגאון בשם מהרי"ל! הטעם שלא יבא ליד האשה ותבא לגבות כתובתה. אבל מורי אומר דשמה זה הטעם הוא כדאיאת פ' המקבל (גיטין סד, א) דבשעת הגזירה הוצרכו לקרוע,

אע"ג דהאידינא הגזירה בטל מ"מ נהגו לקרוע ככתחלה². וכן מצינו בתקיעת שופר שנהגו לתקוע אחר הקריאה משום גזירה, ואע"ג דהגזירה בטל המנהג לא בטל.

סימן מא

מה שנהגו עתה לחתום עדים בגט אע"ג דהלכה כר"א דאומר דעדי מסירה כרתי ואין העדים חותמין על הגט אלא מפני תקון העולם, ועתה אין הגט עומד לראייה שהרי קרעין הגט מיד אחר הנתינה. נראה למורי הגאון הטעם משום דמוקמינן כמה סתמי משניות וברייתות כר"מ, יש לנו לצאת ידי ספק ולתקנו ג"כ

דבריו ר' מאיר¹. וכעין זה מצינו בהמגרש (גיטין פה, ב) דאתקנו בגטא מן יומא דנן וכו' לאפוקי מר"י, ואע"ג דהלכה כר"י יש לנו להכשיר הגט גם אליבא דחכמים. וכן פירש רש"י² אע"ג דהלכה כר"י בעינן לאפוקי מפלוגתא שיהא הגט כשר, ואל יצא שום פסול במשפחת ישראל.

סימן מב

שמעתי בשם מהרי"ל ז"ל! דאסור לעשות גט להולכה כשמגרש מומר, משום דודאי מבטל שליח כשישמע דצריך לקבל שלא לבטל, אפי' לפי אותן דיעות דל"צ הרשאה לגמרי, הנ"מ בישראל דמקיים מילי דרבנן, דרב מגניד אמאן דמבטל וכו', וכן אומר שכן נהג מהרי"ל ז"ל. אמנם מורי הגאון ז"ל עשה שליח להולכה, והיה משביע את המומר בקללות הארוכות

בתורה שיבאו על ראשו אם יבטל הגט. וקודם שעשה השליח להולכה היה מזכה לה לאשה אותו גט ע"י אותו שליח, ואומר המומר לשליח זכה בגט זה לאשתי פלונית, ואח"כ עשה אותו שליח להולכה. ודוק שליח לקבלה קודם, אבל אלו עשה השליח להולכה קודם ואח"כ לקבלה נמצא שהיה מבטל כח השליחות², וכ"כ מורי בחדושי.

סימן מג

ועוד אומר מורי שאם שלחה האשה ובקשה בני אדם לפתות המומר ליתן לה גט ופגע בו אחר ובקש

סי' לט: 1. ב"ש וט"ז בשמות אנשים אות מ'. 2. ע"י קל"ט ומבוא ללקט"י אות ק"ה. 3. שו"ע (סי' קכ"ט סכ"ג), וע"י כשו"ת (סי' רל"ג). 4. שו"ע (סי' קכ"ט סכ"ב) וע"ל בשו"ת שם.

סי' מ: 1. ע"י מהרי"ל הל"כ גט (עמ' 69). 2. ע"י רדב"ז (ח"ג סי' ת"מ) שכתב ששמע מרבינו ב' טעמים, והוסיף מדילי עוד טעם אחר. [וע"י שו"ע סי' קנ"ד בספה"ג ספ"ו].

סי' מא: 1. ע"י בדי רבינו בשו"ת (סו"ס רל"ב) ושם הוסיף שלא יוצא לעז, וד"ז תואם עם מש"כ מהרש"ל ב"ש גיטין (פ"ב סי' מ"א) לפסול משום דא"א לפרש דוק עצה טובה קמ"ל, דמ"מ אם לא יהיו עדים אין לך לעז גדול מזה. וע"י ב"ש (סי' ק"ל סק"ו) שהביא ד' רבינו בשו"ת וכתב דמ"מ למה בעינן שיפרשו שמותיהם, ועוד"מ (שם סק"א). 2. ד"ה מן יומא דנן.

סי' מב: 1. ע"י מהרי"ל החדשות (סי' ר"ז ס"ו) שמעתי מפי מהרי"ו וכו' וע"י מהרי"ו (סי' קכ"ו). 2. רמ"א (סי' קמ"א סו"ט) וע"י ב"י וד"מ (סקמ"ו), וע"י בשו"ת (סי' רל"ז) ומהר"ק (שו"ש קמ"א), וע"י כתשו"ב"ח (סי' ק"ג) ותשו"ב גאוני בתראי (סי' מ"ב), וע"י מהרש"ם (ח"א סי' קל"ב). ולעיקר השבועה והשאלה להוכיח רבינו ע"י פנים מאירות (ח"ב סי' סח"ט).

סי' מג: 1. רמ"א (סי' ק"מ ס"ה) וע"י ב"י מחשו"הר"ן דמוכח ל"כ. ועט"ז (סק"ה) [וע"י שו"ת רל"ז].

פ"ב דגיטין² שאם גילה דעתו לשדכן וכו'. וכ"כ להדיא בא"ז בתשובה³ משום ר"ש ומשום א"ז אביו דלאו דוקא שדכן אלא אפילו איניש דעלמא⁴.

סימן מד

מ"י שנתנו גט לאשתו מומרת כשרוצה לישא אשה אחרת כמנהג אושטרייך ואגפיה וכדכתב בא"ז¹, לפי דעתי המנהג שאינם צריכין גט אחר אם חוזרת לדת יהודית², מורי הגאון כתב בספרו זה הדין.

סימן מה

[שאלה:] שי"ן ועי"ן שבגט, ויו"ד שבצד"י ושעל האל"ף, אם אינם נוגעים אבל כתובות כל כך בקירוב סמוכים שהתינוק קורא אותן יפה בלי מגמום יש קפידיא או לא.

[תשובה:] יראה לכאורה מוכח מתוך דברי הגאונים דיש קפידיא בכה"ג אפי' לעכב¹. שהרי כתב בא"ז² וז"ל: וצריך לכתוב כתיבה גסה ולא משי"ט, ואפי' קוצו של יו"ד מעכב בגט, עכ"ל. ובהגה"ה הגדולה במיימון בהל"ת³ כתב וז"ל: והנה מורי רבינו שי' פסל לי תפילין וכו', עד ותדע שעל מקצתו שאינו תמות ומחוברת תמהו חכמים והוצרכו לדרשן, ע"כ הגה"ה במיימון. הרי כתבו בהדיא בנ"ד לא גרע מקוצו של יו"ד, ובקוצו של יו"ד פסל א"ז בגט, וא"ל אדרבה מדלא פסל ליה מהר"ם אלא משום דכתיב וכתבתם בכתיבה תמה ולא שבורה ופסוקה, וגבי גט לא בעינן כתיבה תמה כדאיתא פ"ב דגיטין בתוס'⁴ אשירי ומרדכי⁵, ומהאי טעמא מכשרינן בגט שאינו מוקף גויל, ואע"ג דתפילין ומוזוזות פסוליין. ואפי' לדברי סה"ת⁶ דפסל אינו מוקף גויל בגט לא פסל ליה משום דבעינן כתיבה תמה אלא משום דלא מקרי אות דלא ידעינן היכן האות כלה, כדמפרש התם בהדיא, משא"כ בנ"ד דניכרת האות אפי' לחינוק כדפרישית. ר"ל דמהר"ם תרי טעמי קאמר וכך ר"ל חדא דלא גרע מקוצו של יו"ד, ובעינן לכתוב האותיות כמו שניתנו לנו מסיני שיהיו כל האותיות מחוברים גוף אחד, חוץ מן הה"א והקו"ף דלדרשא אחיא, וכדאיתא פ' הקומץ רבה (מנחות כט, ב) ופ' הבונה (שבת קד, א). ועוד אפי' אי הוה קוצו של יו"ד לא מעכב, הכא מעכב בתפילין משום דבעינן כתיבה תמה ולא שבורה. ולפ"ז בגט נהי דמשום כתיבה תמה לא מפסיל, מ"מ פסול מטעם ראשון דבעינן לכתוב האותיות כמו שנמסרו לנו מסיני. והכי מבואר באשירי

ואהשתא נראה דע"כ סובר אשירי דפסול בדיעבד אם הדביק רגל דשאר ההי"ן, דאי לאו הכי מה צריך לפרש דצריך להרחיק יותר בה"א דלמהך, נימא דלעולם דא"צ אלא כשאר ה"א, ואפ"ה שפיר מזהיר תלמודא טפי עליה משום דפסול אפי' בדיעבד אי אתא בעל ומערער, אפי' לדברי רב האי"י ובעל העיטור¹⁰ כדאיתא באשירי¹¹. אלא ע"כ תצטרך לומר דאפי' בשאר ההי"ן פסול בדיעבד אם הדביק הנפרדים, ה"ה נמי אם היה מפריד אותן שדינם להיות נדבקים.

אבן בתוס' פ' המגרשי¹² משמע איפכא דכתבו שם וז"ל: ולורכי וי"ו וכו' שמה א"צ להאריך אלא כלומר שלא יעשה קצרה שתהא נראת יו"ד, וכן רגל הה"א דלמהך שמה א"צ להרחיק אלא שלא יתחבר בגגה. ושמה צריך להאריך הוא"ו ולהרחיק רגל הה"א שלא יטעו העולם בזה, ונהגו להאריך ולהרחיק. ומיהו ודאי אין הגט פסול אם לא האריך והרחיק יותר מדאי עכ"ל. והשתא לפי מאי דקאמרי מעיקרא, ר"ל דתלמודא בה"א דלמהך רק שלא יתחבר, מאי איריא הך ה"א כולהו נמי בעינן הכי, אי ס"ל הדביק הנפרדים פסול. אלא ע"כ אין קפידיא לכה"פ לעכב. וגם כמדומה שלא נהגו לפסול בקוצו של יו"ד אם חסרים הם מעט בגט. ואע"ג דכתב בא"ז¹³ בהדיא דמעכב, אפשר דר"ל קוצו של יו"ד לפירש"י פ' הקומץ¹⁴ דהוא רגל ימיני, וה"נ מייתי א"ז בהל' תפילין¹⁵ פירש"י ג"כ לפסק הלכה כמו אידך פירושים, ועוד האריך. וסוף דבריו הואיל ונמצא

2. צ"ל פ"ק דקדושין - סי' ד'. 3. מהר"ח אר"ז סי' נ"ג. 4. עי' קצוה"ח (סי' שפ"ב סק"ב).

סי' מד: 1. ל"מ. 2. רמ"א (סי' ק"מ ס"ה). ועי' להלן בס' רנ"ו עור בזה.

סי' מה: 1. שו"ע (סי' קכ"ו סמ"ז) ורמ"א (סי' קכ"ה סט"ז) ועי' פרי"ח (סקי"ט), ועי' בשו"ת סי' ר"ל רל"ו. ועי' ריב"ש (סי' ל"ג) גי"פ (סי' קכ"ו), ולענין יו"ד שחתח האל"ף עי' בתשו' פרי תבואה (סי' ס"ב) הביאו פת"ש (סי' קכ"ה סק"ח), ועי' מש"כ בשו"ת שם [ועי' ריב"ש סי' נ"ו]. ועי' מגן גיבורים להגר"ש אור"ח ח"א בקר' תקן סופרים (סקט"ו). 2. ח"א סי' השט"ו. 3. פ"א אות ד' [נאות ק']. 4. כ. ב ד"ה לא. 5. פ"ב סי' י"ט. 6. סי' שמ"ה. 7. סי' קי"ד. 8. ש"ס ווילנא קיד, א מדפ"ס. 9. עי' אוצה"ג ריש גיטין ושערי צדק ש"ג ח"ב. 10. ח"א מע' כתיבת גיטין (ד"ו עמ' 54). 11. שם. 12. גיטין פה, ב ד"ה לורכיה. 13. שם. 14. מנחות כט, ב ד"ה קוצו של יו"ד. 15. ח"א סי' תקמ"ז.

שם יר קבוצי ונחמ הקהל
תביר רייס
התפ כ ט מ פ מ

מנ אברהם נ

ונרמ לקהר סמו' ד י נבטנו
שפס ס' מחר למכרו קורס ננ מיהו

שערי השבוע

שם של למכרו נעלמ' למקום שזבו
על זו ומיה למכרו חכ' כיון דקיל

איח תמוז הלכות פסח

ומקר סיון כיומה המושבו: (ד)
למכר פסח' כ' א"ח' כמוס' אלו

כאר דל"ט

למכר פסח' כ' א"ח' כמוס' אלו
למכר פסח' כ' א"ח' כמוס' אלו

מיו מנן דוד

מיו מנן דוד
מיו מנן דוד

כאר דל"ט

למכר פסח' כ' א"ח' כמוס' אלו
למכר פסח' כ' א"ח' כמוס' אלו

מיו מנן דוד

מיו מנן דוד
מיו מנן דוד

כאר דל"ט

למכר פסח' כ' א"ח' כמוס' אלו
למכר פסח' כ' א"ח' כמוס' אלו

מיו מנן דוד

מיו מנן דוד
מיו מנן דוד

כאר דל"ט

למכר פסח' כ' א"ח' כמוס' אלו
למכר פסח' כ' א"ח' כמוס' אלו

הוא מנן דוד

הוא מנן דוד
הוא מנן דוד

הוא מנן דוד

הוא מנן דוד
הוא מנן דוד

הוא מנן דוד

הוא מנן דוד
הוא מנן דוד

הוא מנן דוד

הוא מנן דוד
הוא מנן דוד

הוא מנן דוד

הוא מנן דוד
הוא מנן דוד

הוא מנן דוד

הוא מנן דוד
הוא מנן דוד

הוא מנן דוד

הוא מנן דוד
הוא מנן דוד

הוא מנן דוד

הוא מנן דוד
הוא מנן דוד

הוא מנן דוד

הוא מנן דוד
הוא מנן דוד

הוא מנן דוד

הוא מנן דוד
הוא מנן דוד

הוא מנן דוד

הוא מנן דוד
הוא מנן דוד

הוא מנן דוד

הוא מנן דוד
הוא מנן דוד

15

אם הגט פסול או ספק מגורשת או בטל כדלקמן ריש פ"י מה"ג. ועיין לעיל הי"ג במ"מ ולח"מ.

והנכון בקצרה, דס"ל לרבנו דשאני גיטין מקדושין, דבגט מפורש ונתן בידה, והוא מעשרה דברים שהן עיקרי גט ד"ת כנ"ל פ"א מה' גירושין ה"א, ומש"ה לא נזכר בש"ס חילוקים אלו רק בגט, וסובר רבנו דשמואל פליג אדרי' יותנן ורי' יונתן [עז ע"ב] דלדידהו כל שקרוב לה מלו מגורשת ודאי ד"ת, וסוברים דאין הקרובה תלוייה בריחוק מקום אלא בשמירה דפי' ונתן בידה ברשותה. הילכך בר"ה דלא מקרי רשותה בעינן שהיא יכולה לשומרו מכלבים וגנבים וכיוצא, והוא אינו יכול לשומרו, אע"ג שרחוק ממנה חמשים אמה וממנו עשרים, כשנזהר מפסיק בין הגט לבעל שהוא אינו יכול לשומרו ה"ז ניתק מרשותו לרשותה ומגורשת ודאי ד"ת. ולהפך אם רחוק משניהם עשרים ונזהר מפסיק וממנו חמשים והוא יכול לשומרו ולא היא הגט בטל ד"ת. ה"ז שניהם יכולין לשומרו או שניהם אין יכולין לשומרו ה"ז ספק מגורשת לר"י ור"י, דאינהו מפרשים ברייתא דר"א כל שהוא קרוב לה מלו ובא כלב ונטלו אינו גט, ה"ק אע"ג שרחוק ממנה עשרים וממנו חמשים כל שהוא יכול לשומרו ולא היא הגט בטל. ושמאל פליג ואמר שינא כדי שחשונה ותטלנו, פי' דמפרש ברייתא דר"א כל שהוא קרוב כו', דה"ק אם רחוק ממנה עשר וממנו מאה ואינה יכולה לשומרו מן הכלב אינו גט ודאי אלא ספק מגורשת, ולא מקרי ונתן בידה אא"כ בכדי לשות ותטלנו, דאז נשמר מן הכלבים על ידה וחשיב בידה, ואת לא תעביד עובדא לכתחלה אע"ג דבכדי שחשונה כשר ד"ת, אכתי פסול מדבריהם עד שיגיע הגט לידה ממש. וכיון דלא אפסקא הלכתא בהדיא בש"ס, פסק רבנו הי"ג דאפי' ממתצה על מחצה עד שיהא קרוב לה בכדי שחשונה ותטלנו ה"ז ס' מגורשת. וכל זה כשאין הגט תוך ד"א של הבעל, אבל תוך ד"א שלו קי"ל כרב דאמר איזהו קרוב לו תוך ד"א. ואע"ג דלענין מציאה קי"ל [ב"מ י ע"ב] דאין ד"א קונות ד"ת אלא מד"ס קונות בסימטא וצדי ר"ה, אבל בר"ה אינו קונה עד שתגיע לידו, מ"מ שאני גט דר"א קונות לו בר"ה ד"ת, ולא משום דאיכא דעת

אחרת מקנה, דהא במתנה נמי אין ד"א קונות לו בר"ה עד שיגיע לידו, אלא דבגט ריכתה תורה ונתן בידה ברשותה, וכל תוך ד"א משתמר על ידה וזוכית בו אפי' בר"ה ועריף ממתנה, אע"ג דקי"ל בב"מ דף יא דגט גרע ממתנה לענין דבעינן עומדת בצד חצרה, היינו משום דחוב הוא לה, ואין חבין לה שלא בפניה, אבל כל בפניה אפי' בר"ה חשיב משתמר על ידה.

והנראה דמודה שמואל לרב דתוך ד"א שלו חשיב קרוב לו ומשתמר על ידו, שהרי יכול ליפול עליו ויהיה תחתיו כדקי"ל בשבת שבו איש תחתיו [עירובין מח ע"א]. ואפשר דשיעור כדי שתשנה ותטלנו היינו נמי שיעור ד"א שיעור תחתיו. והא דנקיט רבנו הי"ג כדי שתשנה, דהייב לומר כלשון שמואל רבו, ולפי"ז שמואל סובר כרב, ומדקאמר הש"ס [עז ע"א] וליחזי הי מינייהו קדים, מכלל דכל תוך ד"א לשניהם שוב אין משגיחין למי קרוב טפי, אלא הי מינייהו קדים. ומש"ה כ"ר בסמוך הט"ו דאם הוא בא תחלה ה"ז בטל, אע"ג שהוא כדי שתשנה, ואם היא באתה תחלה מגורשת ד"ת אפי' הבעל קרוב טפי, אלא דפסול מד"ס כל שלא הגיע לידה ממש כמ"ש. וכזה נתיישב כל הערות המפרשים הנ"ל.

וכן משמע בירושלמי פ' הזורק מ"א ומ"ב דמפרש ונתן בידה ברשותו דכתיב ויקח את כל ארצו מידו וגו', ומסיק התם קרוב לו תוך ד"א, ור"א אמר בפישוט ידים, ומשמע התם דשיעור פישוט הוא יותר מד"א ע"ש. ומייתי תני ר"א אפי' קרוב לזו מלזה ובא כלב ונטלו אינה מגורשת, שמואל בהדה דר"א ופליג, המחזור שבכלן עד שיתננה לתוך ידה. הרי דשיעור כדי שתשנה אטייא כברייתא דר"א, אלא דפליג מד"ס עד דמטי לידה, ובעי התם הי' פושט ידים בינו לכינה מהו, פי' אם הוא תוך פישוט לשניהם בשוה מאי, ולא אפשטה. מיהו בש"ס דירן אפשטה, דחזינן הי מינייהו קדים, מיהו י"ל דוקא שהוא תוך ד"א לשניהן אם היא קדמה ודאי מגורשת ד"ת, ואם הוא קדם הגט בטל, משא"כ כשהוא תוך פישוט לשניהן שהוא יותר מד"א ה"ז ספק מגורשת אפי' בא הוא תחלה, וכן נר' מלשון רבנו הי"ג והט"ו.

יז. נתן הגט ביד עבדה והוא נעור והיא משמרתו, אם היה כפות הרי זה גט וכאילו הגיע לחצירה שהיא עומדת בצדה. [ב] אם היה כפות. עמ"מ ולח"מ, ובכ"מ הניח בצ"ע מאי קמ"ל רבנו בכפות. ונר' דקמ"ל אפי' ישן וכפות ה"ז מגורשת בדיעבד

פרק שישי

ג. הבעל אינו יכול לעשות שליח לקבל גט לאשתו אבל יכול לעשות שליח להוליך הגט לאשתו וזהו הוא הנקרא שליח הולכה.

אשר נשתפו משותן ואח"כ נישאו וילדו בנים על סמך הגט הנמסר ליד השליח בעודן בשותן ואחר שפוי נמסרו לידן. ולפי דעת חכמי קונשטנדינא בנים אשר יולדו להם הם חשש ממזרים, מאחר דקי"ל דכל מלתא דאיהו לא מצי למעביד השתא שלוחו לא מצי למעביד. הילכך מי שנשחטית אשתו לא מיבעיא שאם כותב הסופר את הגט בעודה בשותה ומסרו לשליח שאינו גט, הואיל שבשעת הכתיבה איננה בת גירושין, אלא אפילו מצוה הבעל לסופר בשעת שטותה שיכתוב אחר שתשתפה, הואיל שבשעת הצווי איננה בת גירושין, ה"ל כאלו נכתב בלא ציווי הבעל והגט פסול. ולפי"ז נפק חורבא

[א] הבעל וכו'. עיין במשנה למלך, והמגיה דבריו בצדה ה"ה החכם מהר"ר יעקב כולי כ' דע דמעשה הי' בקונשטנדינא בארוס א' וכו'. ועיין במ"ל פ"ט מה' אישות ה"ו. וככה אבוחינו ספרו לנו, והלכה רווחת בישראל מעולם ומשנים קדמוניות המנהג פשוט במי שנשחטית אשתו שמוסר הבעל גט ליד שליח שכשתשתפה יתנהו השליח לידה, וע"פ התרת ק' רבנים מג' ארצות כמבואר בב"ת א"ע סי' קי"ט, וכן הורו הלכה למעשה כל גדולי הדור שלפנינו. ועתה חדשים מקרוב באו ה"ה הרב הגאון הגדול דק"ק ליסא וכו'. צדק ולא חששו לכבודן של ראשונים וללעז אשר כמה וכמה נשים

עה

ספר מונקא רמסנג
 יגנו שמיג מחסילא זצ"ל
 מוצא ספני - פלוגייה

מיני, שאם ימסור השליח גט זה שנכתב בשעת שטותה לידה כשתשפתה הנשא על סמך גט זה שהוא פסול, ומש"ה הורו להתיר לבעל לישא אחרת בלתי מסירת הגט לשליח מאחר שאין ההיתר תלוי במסירת הגט לשליח אלא בהסכמת ק' רבנים מג' ארצות. אך שישבע הבעל שכשתשפתה תכף מזוויב ליתן לה גט פטורין. ועי' בשו"ת חת"ס אה"ע ח"א ט"ו יא שהביא לדברי רבינו והאריך בזה. ועי' בפנ"י ריש פרק מי שאחזו והביאו בבית מאיר ט"ו ק"ט ס"ו שהאריך בדברי המ"ל.

וזקן א' טען כנגדם ה"ה הרב מקראטמין וכי שאין לחוש לדברי המשנה למלך, שכל הפוסקים הרמב"ם והטור וכ"י לא כתבו לשון אין אדם יכול לעשות שליח אלא ברבר שהוא עצמו וכו', אלא כתבו כלשונם שאין אדם עושה שליח וכו', ודלא כסברת התוס' נזיר דף י"ב [ד"ה מ"ט]. והביא רא"י לסתור דברי התוס' מסוגיא דב"מ דף צו אמר רבינא לרב אשי האומר לשלוחו צא והשאל לי עם פרחי מאי, בעליו ממש בעינן וליכא, א"ד שלוחו של אדם כמותו, ומסיק שליח פלוגתא דר' יאשי' ור' יונתן דתניא האומר לאפטרופא וכו' שנא' אישה יקימנו ואישה יפירנו, ור' יונתן אמר שלוחו של אדם כמותו ע"כ. נמצא לר' יאשי' לא הוי שאלה בבעלים, ואי ס"ד כדברי החו' נזיר אין הנדון דומה לראיה, דהתם ה"ל מלתא דלא מצי איהו למעביד השתא, אבל לענין שאלה בבעלים שלוחו של אדם כמותו. ולהיות שהרגיש בחולשת דבריו דודאי שפיר קפשיט בעל הש"ס כיון דר' יאשי' לאו מתורת איהו לא מצי למעביד קאמר, אלא קרא קדריש אישה יקימנו ואישה יפירנו ולא שליח, ה"נ דרשינן בעליו עמו ולא שליח. (והא דבאמת קממעט ר' יאשיה הפרת אפטרופוס מקרא ולא מסברא דאיהו לא מצי למעביד השתא, היינו קושיי' הגמ' נזיר.) לזה בא להזק דבריו דלפי מסקנת הגמ' דלר' יאשיה דדריש אישה יפירנו ולא שליח, דריש נמי בעליו עמו ולא שליח. והרי"ף והרמב"ם [פי"ג מנדריים ה"ט] פסקו כר' יאשיה דלא הוי שאלה בבעלים, ואע"ג דפסקו הכי מכח מה דאיתא התם אמר לעבדו וכו', מ"מ יתתי מהי יתתי כיון דלא הוי שאלה בבעלים, צ"ל דרשינן בעליו עמו ולא שליח, וכ"כ הב"י סי' שמ"ו דדרשינן בעליו עמו, וא"כ מוכח דליתא להך סברא דכל מידי דאיהו לא מצי למעביד השתא, דאי ס"ד איתא להך סברא, א"כ לרבנן דקיי"ל כותיהו דאין הבעל יכול להפר נדרים שתרור אשתו אח"כ, ע"כ לדידהו לא דרשינן אישה יפירנו ולא שליח דלא צריך מיעוט כדאיתא בנייר דף יב וע"כ לא דרשינן בעליו עמו, וא"כ האיך פסקו הרי"ף והרמב"ם דלא הוי שאלה בבעלים. וזו רא"י שאין עליה תשובה. ואף לדעת החולקים על הרי"ף והרמב"ם הוא מטעם דבכל מקום שלוחו של אדם כמותו. אבל לא מטעם זה.

והאמת יורה דרכו מהך סוגיא דב"מ דקאמר שליח פלוגתא דר"י ור' יונתן, סוברים הרי"ף והרמב"ם דודאי אם דברי ר' יאשיה הוי אליבא דר"א ולא אליבא דהלכתא, האיך אמרה הגמ' שלא אליבא דהלכתא, אלא ודאי דהא-דאמרינן-בנייר-דף-יב-דלמא-ר"א הוה, דרך דחייה איתמר, כלשון דלמא, ובאמת פלוגתא דר' יאשיה ור' יונתן אליבא דרבנן, ומדאיצטריך אישה יפירנו, אלמא דלא קיי"ל הך סברא דכל מידי דאיהו לא מצי למעביד השתא, ומש"ה כתבו הרי"ף והרמב"ם לשון אין אדם עושה שליח, ולא כתבו דאין אדם יכול לעשות שליח.

גם הביא ראיה מסוגיא דקדושין דף כ"ג בעי רבה וכו' עבד כנעני מהו שיעשה שליח לקבל גיטו מידו רבו, דלפי פ"י הב' שבת' [ד"ה

מהו שיעשה] דמספקא ליה היכא שהעבד עומד וצווח אי מהני דלמא דבעינן שליחות, וקפשיט דבעינן שליחות, אלמא אע"ג דאיתא לא מצי עביד משוי שליח, ואף לפי הראשון שבתוס' דפשיטא דע"י אחרים בלא שליחות מהני, אלא דמספקא ליה דלמא ע"י שליחות גרע, הואיל דאיהו לא מצי למעביד, הרי קפשיט דמשוי שליח אע"ג דאיהו לא מצי למעביד.

גם כ' ליישב הסוגיא דקדושין באופן אחר, דהרי"ף והרמב"ם פסקו דהאומר תנו גט זה לעבדי דלא מצי לחזור בו ואינו גט עד שיגיע ליד העבד, והרא"ש תמה עליהם וסובר דהא בהא תליא דכיון שאינו יכול לחזור בו הוי גט תכף, וי"ל דרא"י הרי"ף והרמב"ם מסוגיא זו דבעי עבד מהו שיעשה שליח, וקשה דתיפוק ליה דלא גרע מע"י אחרים, ותירוצי התוס' דחוקים, אלא ודאי דבשטר ע"י אחרים לא הוי גט עד שיגיע ליד העבד, אלא שאין רבו יכול לחזור בו, ושפיר קבעי מהו שיעשה שליח קבלה שישתחרר תכף, ומ"מ מוכח דמשוי שליח אע"ג דלא מצי למעביד. וסיים דבנדון דידן שהשליח מגרש אחר שתשפתה אף בלא שליחות הבעל יכול לגרש רק בגילוי מלתא בעלמא, דודאי שליחות הולכה דמי לשליחות קבלה, דבעינן שתמנה האשה שליח, ואפ"ה מוסכם מכל הפוסקים כמומר דאם אחר מקבל הגט האשה מתגרשת מיד מטעם זכין לאדם שלא בפניו, ואין מועיל ביטול המומר.

ואפ"י הרי"ף שתולק על זה, היינו מטעם איתתא בכל דהו ניתא לה ולא הוי זכיי, אבל בנדון דידן אף אם לא עשה הבעל שליח הולכה, רק צויה לסופר לכתוב ונתן איש אחר הגט לידה מהני, וזכות הוא לו להפטר מתרם רגמ"ה, כמו בחלוקת הארץ דקס"ד בקדושין דף מב דהנשיאים זכו להם מתורת זכיייה ולא מתורת שליחות, הילכך אין לזוז ממנה הראשונים, אע"ג שאין ההיתר תלוי במסירת הגט ליד שליח, כדי שתכף כשתשפתה תגרש ולא יעבור על חרם רגמ"ה בענין ב' נשים, ואע"ג שבמקום ביטול פריה ורביה הקילו בתרם רגמ"ה גרש בע"כ, אבל בענין ב' נשים חמיר טפי, ועשו חיזוק כדי שלא להקל ראש, כדעת מהרי"ק שלא החריס רגמ"ה רק עו סוף אלף החמישי, ע"כ חורף דברי הרב מהמ"ג מקראטשין.

וראש דבריו לקוחי' מחשובת מהרי"מ"ט בתשו' ח"מ סי' כ"ג הובא במשנה למלך פ"ט מה' אישות ה"ו, שתמה על התוס' דמנא להו דבמפרש לא מהני, דלמא כוונת הש"ס דמסתמא אין בדעת האדם לשווי שליח אלא במאי דמצי עביד השתא, אבל אי מפרש מהני, וכהכי ניתא הא דמעשים בכל יום שאשה אומרת לחברתה ללוש עיסה ולהפריש חלה הואיל דמפרשת בהדיא, וסיים מהרי"מ"ט שדברי הרמב"ם שקולים ואפשר לפרשם בסתם, אבל במפרש מהני, וכבר הכה על קדקדו המשנה למלך דמדפריך בעל הש"ס מברייטא דהאומר לאפטרופא, והוכרח לאוקי' כר"א ודלא כרבנן, אלמא דאפ"י בממנה אפטרופא דמפרש לא מהני ע"ש. ואי משום הא, לאו איירא, דיש לדחות דאה"נ דסוגיא דנזיר סברא דאפ"י במפרש לא מהני, אך לא קיי"ל כהך סוגיא מחמת הוכחות דלקמן, אמנם הוכחה השנית של המשנה למלך מכרחת, מהא דקאמר בגמ' אלא מלתא דמצי עביד וכו', שבא לתרץ הקושי' ממתני' דנזיר קדמאה מי איכא בתראה קמיה, ולפי דעת מהרי"מ"ט אכתי הקושיא לא מתרצתא, דכיון דקדמאה כשעה דקאמר ועלי לגלח נזיר, לא הוה מצי לגלח בתראה, שעדיין לא נדר כנזיר ולא היה דעתיה עליה אמאי מגלח את השני, וא"כ לפ"ז כיון דפסק הרמב"ם פ"ח מה' נזירות הי"ט דאם היו פקחי' מגלחים זא"ז, ע"כ סובר דדעת אדם אמלתא דלא

השם
הפיר
שהוא
היה
למה
שליח
לה
במס
עוד
לרבו
שה
שליח
הקושי
ומש
הפיר
קו
פירא
על הירבו
אל הפיר
לית
התורה
ואל
התורה
ואי
התורה
בס'
פירא
הוא
להפיר
לא
שתהור
לחז
נתן
מפשו
יתק
הראי
שליח
לפר
אע"ג
דאלי
הקושי
הדון
התורה
דחתי
אע"ג
דלא
למעביד
ק
לפני
הס"ד
ד
לחז
ע"כ
קשה
מדרי
מסוגיא
דק
פ"ג
דפריך
ו
האי
ס"ד
ש
ולא
והא
עב
פנ"י
ולא
ה
שיך
בתורה
הפרת
ואולי
משוי
שליח
קדושין
אע"ג
אזננו
כתורו
ע"ש
שהניח
מטין
וגם
גרס
לו
הוא
פאים
כא'
ולשאר
הו
לפני
סוגיא

תנו גט זה לעבדי (דבאומר זכה משוחרר מיד כמ"ש רבנו רפ"ו מה' עבדים) דנ"מ דמשוחרר תכף כשהגיע הגט ליד עבד, יש לפקפק אליבא דר"ש בן אליעזר דלית ליה גיטו וידו באים כא', דא"כ האומר תנו שלא נגמר השחרור ביד השליח א"כ אינו משוחרר כלל, אפי' הגיע הגט ליד העבד, ואפשר דאה"נ קמבעיא ליה אי משוחרר תכף או אינו משוחרר כלל, ודבריו הן שלא בדקדוק.

ומ"ש הרב הנ"ל דבנדון דידן לא בעינן שליחות דזכות הוא לו, טעות גדול הוא, דגבי אשה שייך לומר זכין לאדם שלא בפניו שתקנה הגט, אבל אין שייכות לומר זכין לאדם בבחינת הנותן, והרי שלקח ממונו של אדם ונתן צדקה מהני מתורת זכ"י. ולא אמרו חז"ל אלא זכין לאדם ולא אמרו זכין מאדם, ואנן בעינן דעתו ושלוחו כמותו. ישתקע הדבר ולא יאמר. וכן הטעם שסיים דכשתשפה ימסור הגט תכף חלש הוא, דאכתי יש שהי' בכדי שימסור השליח כב"ד, ואין לחוש לשהי' פורחא בכדי לכתוב הגט.

נוע"י חת"ס שם. עין יצחק אבה"ע סי' כ אות ו ובבאר יצחק או"ח סי' ג'. ועי' מה שביאר בשערי חיים קידושין סי' מג. ואתר שגליתי לעין כל סתירת דברי הרב הנ"ל, נשוכה ונראה לעיין בגוף הדמיון של דיני ק"ק ליסא, דלכאורה יש לצרד מהא דקיי"ל בכתובות דף נט דהאומר שדה זו שמשכנתי לך לעשר שנים לכשאפונה ממך תקדש דקדשה, וכן פסק המי"י בה' ערכין, והטעם הואיל שבידו לפדותה לאחר עשר שנים מקרי מלתא דמצי למעביד השתא ולכשיפדה תקדש, וא"כ בנדון דידן נמי מקרי מידי דמצי למעביד השתא, דהא הגט הזה שאנו כותבין עתה אלו היינו יודעים שלא תשתפה לעולם אין כאן בית מיחוש כלל, מאי אמרת דחיישינן שתשתפה שפיר משהו שליח הואיל שבידה לגרשה כשתשתפה, רצוני לומר שיכול ליתן לידה הגט שהתגרש בו לכשתשתפה.

אמנם אתר העינן אין מקום לסברא זו, דשאני הך דשדה הממושכנת לעשר שנים שאינו מחוסר מעשה אלא זמן, וזמן ממילא קאתי, והפדיון לא חשיב מחוסר מעשה דכל שבידו לאו כמחוסר מעשה דמי, משא"כ בנדון דידן דלאו סמה בידן (עיין בגיטין דף ע"ב) חשיב מחוסר מעשה, ואפי' הי' ידוע שתשתפה, כיון שהשיפוי לא אתי ממילא, ה"ל דבר שלא בא לעולם, ולא חשיב כל שבידו, ושייך קושיית הגמ' כתובות דף נט ומי איכא מידי דאלו השתא לא קדיש ולקמי' קדיש, ה"נ כל שלא יכול השתא לגרש לא יכול לגרשה על מנת שיחול לכשתשתפה, ולא דמי לנתנה בידה והיא ישנה ואמר לה כשתנער משנתה ה"ז גיטך דמגורשת, עיין בש"ע א"ע סימן קל"ח ס"ג, דהתם חשיב כל שבידו דאפשר לנעור אותה, וגם ממילא קאתי שתנער, ובעינן שיאמר ה"ז גט כשתנער כדי שתהיה הנתינה לשם כריתות והואיל שבידו לנערה חשיב נתינה, (דאלו לא היה חשיב נתינה לא היה מהני אומרו ה"ז גיטך כשתנער, דה"ל כמו טלי גיטך מע"ג קרקע, עיין בגיטין דף עח וברא"ש שם, הילכך בנתנו כשהיא ישנה או שאמר לה כנסי שט"ח זה דחשיב נתינה אלא דלא חשיב לשם כריתות סגי כשאומר לה הרי זה גיטך, משא"כ כשמצאתו מאחוריו דלא הוה נתינה כלל ה"ל כטלי גיטך מע"ג קרקע), משא"כ שוטה שאין לה יד לא חשיב נתינה כלל, ואפי' נתן בידה בשעת שטותה הרי צריך לחזור וליתן בידה כשתשתפה. וגדולה מזו כ' המשנה למלך פ"ד מה' אישות דין ז' דשתי שערות חשיב מחוסר מעשה, כ"ש שוטה המחוסרת שיפוי, ואפי' תאמר דהמקדש קטנה לכשתגדול חיילי הקדושין, מ"מ המקדש שוטה לכשתשתפה לא חיילי הקדושין, דגלות ממילא קאתי, אבל שטות

מצי' עבד השתא, וא"כ קשה אמאי אין אדם עושה שליח לקדש לה אשה כשתתגרש, אלא ודאי משום דשאני שליחות דאפי' מפרש לא מהני, ומוכרח דהרמב"ם פסק כסוגיא דגזיר וכפ"י התוס', ע"ש במשנה למלך.

ומה שרצה להוכיח מסוגיא דכ"מ כבר קדמו הלח"מ פ"ב מה' שאלה ופקדון ה"ה שהקשה קושיא זו, כיון דמלתא דר' יאשי' אוקמו במס' גזיר כר"א, ואנן קיי"ל כרבנן, האיך פסק רבנו כר' יאשי'. ועוד דכפ"י מה' נדרים הביא רבנו קרא דאישה יפירו דאתאן לרבנן, ותירץ הלח"מ דודאי לרבנן נמי איצטריך קרא להיכא דעשה שליח להפר נדרים של עבד דה"ל מלתא דמצי למעביד. אלא דקושיית הגמ' על לשון הברייתא דנקיט קרא למעט שליחות להבא, ומש"ה הוכח לאוקמה כר"א. אבל הרמב"ם פ"ג מה' נדרים כשהביא קרא דר' יאשיה כתב סתם למעט אפי' שליחות לעבד, וכ"כ הרא"ש פ' נערה המאורסה ע"ש. ועיין בלח"מ פ"ג מה' נדרים ה"ט. והדברים בנויים על אדני פז דברי הרא"ש בפסקיו פ' נערה וז"ל ואפי' בנדרים שנדרה כבר קאמר ר' יאשיה דלא מצי למשווי שליח דקרא קדיש, והא דנקיט שתדור ואלבא דר"א, ולא נקיט שנדרה ואלבא דרבנן, דאורחא דמלתא נקיט, א"נ להודיעך כחא דהתיירא ואלבא דר' יונתן.

וראיתי בס' אורח מישור על מס' גזיר דף יב שהרבה להשיב על דברי הרא"ש הללו, דלפ"ז מאי פריך בגמ' טעמא וכו', אימא אה"נ דלהבא לא צריך קרא, אלא איצטריך קרא לשעבר, והא דנקיט, שתדור להודיעך כחא דר' יונתן. והאריך בדחוקים להוציא דברי ר' יונתן מפשטן ע"ש. ולא דק כלל, דפשוט בכוננת הרא"ש דלפי תירוצן הראשון דאורחא דמלתא נקיט פ"י דלשעבר למה ליה לשווי שליח, לפר לה איהו, להכי נקיט ר' יאשי' מלתיה אלבא דר"א, אע"ג דאלביה דנפשיה ס"ל כרבנן, ור' יונתן נמי ס"ל כרבנן, אלא דנקיט הדין להבא אלבא דר"א, אבל לפי תירוצן השני להודיעך כחא דהתיירא, ואלו הוה נקיט לשעבר סר"א דלהבא מודה ר' יונתן אע"ג דלא דריש קרא נמי לא משוי שליח, כיון דאיהו לא מצי למעביד, קמ"ל דר' יונתן ס"ל כר"א, ופליג אף להבא, וא"כ לפ"ז לפי הס"ד דמקשה דכ"ע לית להו כר"א, ליכא למימר דנקיט שתדור להודיעך כחו דר' יונתן להבא, אע"ג דלא מצי למעביד, דא"כ קשה מדור' יונתן, לזה משני דלמא אלבא דר"א. ומה שרצה להוכיח מסוגיא דקדושין לכאורה דבריו הן קושיית הגמ' התם בקדושין דף כג דפריך ואלא הא דאמר רב הונא הנהו שלוחי דרחמנא גינהו, דאי ס"ד שלוחי דידן, מי איכא מידי דאנן לא מצינן עבדי וכו', ולא והא עבד דאיהו לא מצי לקבל גיטא ושליח מצי משוי. ותירצו בגמ' ולא היא ישראל לא שייך בתורת קרבנות כלל, משא"כ עבד שייך בתורת גיטין דתניא העבד מקבל גיטו של חברו מיד רבו של חברו. ואולי נתכוון למה שהקשה באורח מישור שם רכיון דעבד משוי שליח הואיל ואיתא פתורה גיטין הא איהו איתא נמי בתורה קדושין אע"ג דלא מצי למעביד השתא. וכ"ת הואיל לקדושין הללו איננו בתורת כלל א"כ בעבד נמי לגט דידיה איננו בתורת כלל. ע"ש שהניח בצ"ע. וגם זה לק"מ דהתם בודאי העבד שייך בתורת גיטין, וגם גט זה יכול לקבל בעצם, אלא מחמת לתא דדבר אתר גרם לו, הואיל דמה שקנה עבד קנה רבו, ולית לן סברא דגיטו וידו באים כא', משא"כ בנדון דידן דהשתא לא מצי כלל לקדש אשה זו, שהרי הוא אשת איש הילכך לא מצי משוי שליח. גם מה שרצה לבאר סוגי' דקדושין לדעת הרי"ף והרמב"ם דמבעיא ליה באומר

מהני גילוי דעת וכל זמן דלא ידעינן שנתרצה באותו שעה אע"פ שנתרצה לבסוף הוי כיאוש שלא מדעת נויש להעיר בגיטין שם בקושית רבא ת"ש קטנה שאמרה התקבל לי גיטי כו' הא רבא ס"ל דיאוש שלי"מ הוי יאוש וא"כ לדידי' בדין שיועיל גילוי דעת ואף דטעי מ"מ הא נתרצה לשליח לקבלה ואם יהי' ריצוי לבסוף בדין שתתגרש].

ולפי פרש"י דהשליח עקר לשליחותו דאדיבורא דידה סמך ושוי' לשליח להולכה אלא שהשליח עקר לשליחותו דלא ניח"ל בטירחא דהולכה י"ל לפמשכ"ל בס' התוס' בקדושין כ"ג דכל היכא דמשוי' לשליח בתורת שליחות ל"ש זכי' וכיון שהבעל עשהו לשליח להולכה אין ביכולת השליח לגרש בתורת זכי' להבעל, אבל לפי פ"י הטור וכ"כ הריטב"א והשימק"ו בכ"מ דגם הבעל לא שוי' לשליח להולכה כיון דהשליח עקר לשליחותו א"כ גם הבעל לא עשאו לשליח להולכה א"כ בדין שיהי' ביד השליח לגרש בתורת זכי', [אם לא דנחלק כיון דעכ"פ עשהו לשליח קבלה אף שאינו מועיל על פי דין אבל עכ"פ אי אפשר לבוא בתורת זכי' וכי יש קפידא בדבר שנתרצה רק באופן זה ולא בתורת זכי' ומוכח מזה דלא מהני גילוי דעת על נתינה.

ומעמו של דבר משום דלא הוי זכות גמור וכמבואר בירוש' הרי שצווחת להתגרש אני אומר שמא חזרה בה ודוקא שליחות אינו מתבטלת עד שיבטל המשלח בפיו ולא חיישינן שמא ביטל שליחותו אבל בגילוי דעת סגי חזרה בלבד ולהכי חיישינן שמא חזרה כיון דלא עשאוהו לשליח. ואע"פ דלא דמי להירושלמי דמיירי באשה כמש"כ החת"ס באה"ע חלק ראשון סי' ד' דלא נאמרו הדברים הללו אלא באשה דטב למיחב טן דו וחיישינן שמא חזרה אבל באיש דלא מצינו כן ל"ח שמא חזר וע"ע בחת"ס חאה"ע ח"ב סי' מ"ג, מ"מ נראה דלא דמי גט לקידושין ובבט לא מהני גילוי דעת [ובשטר קידושין בהני דיני דגיטין ס"ג נראה דלש"י הרא"ש דמהני גילוי דעת מצד זכות מהני גם בכה"ג ותתקדש לכשיגיע לידה].

אולם י"ל דדוקא בסתם גט אפילו בצווחת להתגרש כיון שאין זכות ברור ניכר מגילוי דעת שלה אני אומר שמא חזרה בה כיון דסתם גט חוב הוא לאשה ומה שצווחה להתגרש הוא רק לפי שעה ולהכי בגיטין ס"ג דמיירי בסתם גט לא מהני גילוי דעת שלו ג"כ נותישב ג"כ דברי הטור שהקשיתי באות הקודם בנשתטה המשלח כיון דגלה דעתו לגרשה יגרשה השליח בתורת זכי' לפי מאי דס"ל דזכי' לשוטה משום דסתם גט דהוי חוב לא מהני גילוי דעת. אבל היכא דהגילוי דעת הוא בשביל זכות הניכר י"ל דזה דמי לזכות גמור והא בזכות גמור מספק"ל להש"ס במזכה גט במקום יבם ואי הוי זכות מהני ולא חיישינן שמא אין רצונה בכך וה"נ בזכות שיש בו חוב מ"מ כיון דאיכא גילוי דעת לזה הוי כזכות גמור ולא חיישינן שמא נשתנה רצונו וזהו דעת הרא"ש דס"ל דגלה דעתו לשדכן שרוצה באשה פלונית דיכול לקדשה מטעם זכי' אף דל"ה זכות גמור ויש בו ג"כ חוב משום גילוי דעת דמעיקרא משוי' לזכות גמור ולא חיישינן שמא חזר מרצונו וה"נ בגילה דעתו שרצונו לגרשה לפוטרה מיבום

דהוי זכות דמצוה וניח"ל אף דלא הוי זכות גמור מ"מ מהני גילוי דעתו לדון כזכות גמור ליתן גט לאשתו מטעם זכות.

זבזכות גמור דעת האחרונים דמהני גם בזכי' מאדם וגם בגרושין מהני בזכות ודאי דלא כמש"כ הקצוה"ח בס"י רמ"ג וס"י שפ"ב דלא מהני בגט תורת זכי' וכ"כ החת"ס אהע"ז סי' י"א דהלכה רוחת בישראל למכור חמצו של חברו בתורת זכי' וכ"כ הברית אברהם בסוס"י ק"א וכן נראה לה"ר מדהתוס' בגיטין ע"ב ד"ה קולו שכי' וי"ל דמסתברא דהרכנה דמתניתין מהני כמו קול כיון דקים לן שמתרצה לא בעינן שמיעת הקול כמו תן גט זה לאשתו אם הוי זכות לה לא הוי יכול לחזור בו ואע"פ שהיא אינה אומרת כלום כיון שהיא מתרצה בלא שמיעת קולה הוי שלוחה כו' יעו"ש ומבואר מדהתוס' דריצוי גמור מהני כמו בדידה, ואף שדבריהם צ"ע ממה שהוכיחו ממוכה גט במקום יבם דזה דהא בנתינה לא בעינן לשמה וגם לר' ירמ"י דס"ל דבעי נתינה לשמה מ"מ כיון דמתגרשת בע"כ ולא בעינן דעתה ורצונה ממילא הוי לשמה משא"כ בכתיבה הא בעינן לשמה וכל זמן שלא שמע מהבעל הוי שלא לשמה וכמש"כ הרמב"ן והר"ן באומר אמרו לחלק בין גט למתנה וכ"כ הרשב"א בתשו' בח"ד וצ"ל בש"י התוס' דלא ס"ל חילוקם והעיקר תלוי ברצוי גמור וכיון דקים לן שמתרצה דמי לשמיעת קול והוי לשמה והא דאומר אמרו פסול לש"י התוס' שאינו מחלק בין כתיבה לנתינה ליהני מתורת זכי' משום דבסתם גט דחוב הוא לא מהני גילוי דעת כמשכ"ל ועוד כיון שמקפיד בתורת שליחות לא מהני בתורת זכי' כמשכ"ל מד' התוס' בקידושין כ"ג וכיון דמילי לא מימסרו לשליח לא מהני בתורת זכי', וכי"צ מד' הרא"ש בפ' האומר סי' כ' ונראה דוקא לענין ציווי הבעל הוא דבעינן שידבר בפיו ושישמע קולו אבל לענין שליחות האשה כל היכא דקים לן שהוא רוצה בדבר לא בעי שליחות ונ"ל דאיש ואשה שוין בזה כו' וא"כ י"ל בגילוי דעת בגט היכא

דאיכא מצוה דדמי לקדושין לש"י הרא"ש **ל** **ומש"כ** השם ארי' לפקפק בזה דמשום זכות דמצוה מצוה בו יותר מבשלוחי ל"ש בזה בגט שכ"מ שהוא חולה ואין בכחו להחזיק הגט והא גם בהפרשת תרומה וחלה לש"י התה"ד דיינינן מטעם זכי' ולא אמרינן מצוה בו יותר מבשלוחו וכן בקדושין ולבד זה נראה דמצוה דגירושין שאינה מצוה אקרקפתא דגברא ורק דין מדיני התורה והמצוה בזה הוא משום תקנת עגונות והוא בכלל גמ"ח לא מצינו מצוה בו יותר מבשלוחו במצוה של גמ"ח בין אדם לחבירו ועי' בפתחי תשובה אה"ע סי' ל"ה ס"ק ב' ובאר"ח סי' ר"ג בשע"ת שם עכ"פ בשכ"מ מסוכן שאין בכחו להחזיק הגט ל"ש מצוה בו יותר מבשלוחו.

יז **והנה** הברית אברהם האריך להוכיח דו' הרא"ש המוכח באה"ע סי' ל"ה דגלה דעתו לשדכן שרוצה באשה פלונית דיכול לקדשה דע"כ טעמא דהרא"ש דכיון דא"ל לשדכה הוי כמה שעשאו שליח בפירוש דהכל יודעינן למה נשתדכה ולא מדין זכי' מהא דקידושין דף נ"ט מ"ש חבירו כו' דסבר דלא טרח ולא סמכי דעת' לישוי

הרי"ל ל' ת"ת יצונו אראצאנסקי זצ"ל

מוצאים בזמנינו גיורת להשיאה לו ומסבר' עוד משום מעלת יוחסין אין להחמיר כ"כ היכי דאיכא למיחש לתקלה אחרת ולוקח נפשות חכם וכל קולא דתקנת עגונות אע"ג דאשה לא מיקפדא אפריה ורביה הוא משום דלא תצאנה בנות ישראל לתרבות רעה ח"ו ע"כ יש להקל לכאורה.

ואע"ג דלא נבדקה האם וליכא אלא ס"ס בלי ברי ולר"ג קיל ל"י שמא דאפי' בס"ס מחמיר היינו בפסולי יהוס כהונה אבל להכשיר ממזר בקהל סגי בס"ס בלי ברי אע"ג דאפשר דלבסוף יסתעף מזה שכנותיו ינשאו לכהנים מ"מ אין לנו אלא מה שלפנינו ואח"כ משפחה שנטמעה נטמעה ומקוה טהרה הם ע"י תשו' מהר"ט סי' ב' הנ"ל אע"ג דב"ש כ' חשש כיוצא בזה לענין שפחה אין דבריו מוכרחים כמ"ש לעיל בישוב קר' האחרונים על הרמב"ם.

ומהיות טוב אין הפסד אם נוציא ברי מפי האשה לא שתאמר ברי לי שמת בעלי ולא שתאמר לגוי נבעלתי שהרי כבר אמרה שדוד בן ישראל הוא אלא שאין אנו מאמיני' לה אך תאמר ברי לי שלא נבעלתי לישראל בחיי בעלי והוה כאומרת בן זה כשר הוא והו"ל ס"ס וברי שלה ותאומן.

והיות שידוע אני בעצמי שלא הגעתי להוראה בעו"ה ואין לסמוך עלי כלל רק כתבתי עפ"י פקודת הגאונים ה' ישמרם, ע"כ יציע הדברים לפני הגאונים ומי בראש מו"ח גאון דפוזנא נ"י ואם לפנייהם הגון למטינא שיבא מכשורי ומ"מ טרם כל יוחקר הדבר בשווערי'ן אולי יבורר הדבר להתיירא יותר וה' יאיר עינינו בתורתו.

הכ"ד. פ"ב יום ג' כ"א כסליו תקצ"א לפ"ק. משה"ק סופר מפפד"מ.

סימן יא

[סדר הגמ' לשומה]

[בירור הסוגיא דכל מאי דאיהו ל"מ עביד ל"מ משוי' שליח]

והואיל וראיתי כי הסוגיא דנזיר י"ב הנ"ל אשר בה נחלו הראשונים הגאונים הנ"ל צריכה ביאור ופ"י המפרשים לא ביארו כ"צ ע"כ אמרתי תחילה לפרש הסוגיא עם כל השייך לזה עם הפוסקים ראשונים ואחרונים כי ה' הטובה עלינו ואחר כ"ז נשית לבינו לנדון הנ"ל במאי דקמן וה' יאיר עינינו בתורתו אמן. ודברי פ"י ר"פ מי שאחזו צ"ע בענין זה.

גרסינן בנזיר י"ב ע"א אמר ר' יוחנן האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם אסור בכל הנשי' בעולם והתוס' הקשו יאסור כל העולם לקדש שום

אלקים ראיתי עולים בענין מי שנשתתית אשתו שנוהגין להשיג לו היתר ממאה רבנים מג' ארצות ולהשתלש לה סך כתובתה וליתן גיטה ליד שליח הולכה שימסרנו בידי מיד אחר שתשפתה וככה נהגו קמאי דקמאי. עד שקמו כדור שלפנינו חכמי ליסא יצ"ו ורערו ע"ז עפ"י מש"כ בהגהת משנה למלך פ"ו מגירושין [ה"ג ד"ה ודע] שהסכימו בקושטא לאסור בכ"ה"ג מטעם כל מה דאיהו לא מצוי עביד שליח לא מצוי משוי' כמבואר בנזיר י"ב (ע"א) והאר"ך לחלוק עליהם גאון אחר מקראטישין כמבואר כל דבריהם בס' מרכבת המשנה פ"ו מגירושין ושם מסיק דלא כתכמי ליסא אלא שהמחמיר תע"כ, ואחר אחרון בא הגאון בס' נודע ביהודה תא"ע סי' ג' וחש לדברי חכמי ליסא הנ"ל ע"ש באריכות".

סימן יא

- א. וראה עוד בנוב"ת אה"ע סי' נב סוס"י ע וכדורש לציון דרוש י"ג.
- ב. נראה כונת רבינו לפני שם ע, כ ר"ה גמרא ח"ל: אמר רשב"ל כותבין ונוחנין נש לאלתר ור"י אמר אין כותבין אלא לכשישפתה. ולכאורה נראה דמעמא דר"י דבעינן שיהא שפוי בשעת כתיבה הגמ' שאינו ראוי לכתוב בעצמו ממילא השליח שהוא הסופר נמי אין יכול לכתוב דקי"ל דליכא כמותו וא"כ אם הבעל מסורף בשעת כתיבת הגמ' שפוי בשעת כתיבה היינו משום שהסופר צריך לכתוב בשליחות הבעל דקי"ל שלוחו של אדם מידי דאיהו לא מצוי למיעבד ושלוהיה מצוי עביד והיינו נמי מעמא דרשב"ל בשומא אלא דמרמה קורדייקוס לשון כיון דסמיא בידו כך היה נ"ל לכאורה פשוט ומצאתי ג"כ סברא כזו בס' גמ' פשוט הנדפס מחדש לענין גוסס אלא דקשיא לי בזה לפי שיטת התוס' לעיל פרק המביא תניין דף כ"א שכתבו שם דלא בעינן שליחות כתיבה ע"ש בסוגיא דחרש שומא וקמן ב"ה והא לאו בני דיעה נינהו וא"כ תיקשי לכו מ"ט דר"י בשמעתין ונ"ל דלפ"ו צריך לומר דמעמא דר"י משום דכתוב וכתב ונתן דבעינן שיהא ראוי לנתינה בשעת כתיבה וכיון שהבעל אינו בדעתו בשעת כתיבה נמצא דבדאי שעתא אין הגמ' ראוי לנתינה ואפי' ע"י שליח משמעמא דפרישית מי איכא מידי דאיהו לא מצוי למיעבד ושלוהו מצוי עביד. ומה נראה לי סתירה גמורה על שיטת התוספות שהביא הרשב"א ז"ל כחירושו דלא קפדינן אלא שיהא שפוי

אשה ותי' מדינא לא ח' ל"י ע"ש. והרמב"ן הו' (סד, א ד"ה ונימא) העלה פנויה שלא נתקדשה, הנשים ולא נימא מוק דחזקת קרובות שאינו ע"ש"ש, משמע אם הג נתקדשו מותר הוא ל באשה שאין

ננ"ל טעמו וכוונתו שי הוא ר' יוחנן דאי (ב) לדברי המכשיר בה התם דחזקת האם מועי' דפליג התם וא"כ איך הקרובות לא יועיל. ולחלק דהתם סוף שטוענת ברי מועיל משא"כ כשאינה לפנינו ברי אין כאן. וסבר בקידושי'ן ס"ו ע"א ומ

בשעת כתיבה ועל שעה נתי' נראה מלשון ר"י בעל התוס' הכתיבה נכ"ש בשעת נתינה על מה שכתב הב"ה שנהנו ולפמ"ש יש לפקפק ולומר דל יכולה לשמור גיטה באותה ע' ולדעתו צריך להתיישב הרב בחירושו דאפילו בבריא גמ' טעם יש בזה דלא שייכי הני וכאן אין להאריך. ועי' שושנא ג. חשובת רבינו זו נדפסה ו השיבו בה"ל: וכתב דמיהי ר"ן בניטין ולא ניהא מיירי אף שהקרובות נתקדש דבריו. הנח מה שיש להארץ הנה דברי הרמב"ן שם כך ה' פנויה, כיון שאינן לפנינו לא הכא דלא אתהוק איסורא, ו אפילו לא אתהוק, ואמנם סו אלא מועם חזקת פנוי', וכתו וגם הא דנשאת לפנינו גופי' דנשאת לפנינו גופי' חזקת פ ומב"ש כשנשאת לאיש גם וכתבתי דקושי' תוס' ארש"י בעלה אחר כך לא מיתשב: ד. ראה גם ה' חת"ס נישן ה. וראה להלן באה"ע ח"ב

שניהם מחוברים לא, אלא בס' התרומה והרב"י וש"ע קמח על העיסה קאמר וה"ה עיסה על קמח ומפני זה תוכל האשה לומר לחברתה וכו' כך היה ג"ל.

עד שמצאתי לשון הרא"ם בס' יראים (סי' קמח) שממנו מקור דין זה דמשמע להדי' שאפי' קמח על קמח יכול להפריש כשהתנה שלא יחול עד שיהי' עיסה ודמייתי רא"י מהקדמנו בשבלין מהני אפי"ג דלא נתמרח עדיין אפי"כ התם מיירי שהתנה בפירוש שלא יחול עד שיתמרח וה"נ במפריש חלתו מקמח דהרי קיי"ל כראב"י דפירות ערוגה על פירות ערוגה מחוברים לכשיחלשו דבריו קיימין עיי"ש הרי דלא גרס להם כלל בדראב"י תלושים אלא מיירי מחוברים על מחוברים ועוד מן הראיה שהביא משבלין ופשוט דמיירי התם במפריש שבלין על שבלין וה"ה הכא קמח על קמח. ומיהו התוס' לא ס"ל כן, והקו' משבליים תי' הר"ש ספ"ק דתרומות בענין אחר וכן התוס' בקידושין ס"ב ע"א ד"ה אין תורמין עיי"ש והלחם חמודות בהלכות חלה אות ל"ד לא עמד בזה וכן אורח מישור.

[זכין מאדם שלא בפניו]

נחזור להנ"ל, עכ"פ מוכח היכי דפירש בהדי' כגון בנדון דידן שגילה דעתו שרוצה לגרש אשתו השוטית לכשתשתפה, ונהי דהשליחות של עתה לא מהני משום דאיהו עלה לא מהני משום דאיהו לא מצי עביד, מ"מ מועיל מטעם זכיה עתה לא מהני משום דאיהו לא מצי עביד מ"מ מועיל מטעם זכיה שהרי גילה דעתו דזכות הוא לו. ועוד ודאי זכות הוא לו להצילו מחרם דרגמ"ה להיות עם ב' נשים. ע"כ נראה לכאורה בלי שום פקפוק כהנ"ל.

וראיתי שכבר עמד בסברא זו הגאון מקראטשין הובא בס' מרכבת המשנה [הל' גרושין פ"ו], אלא שלא הביא עליו שום רא"י והמתבר מרכבת המשנה כתב עליו דזכין לאדם שמענו אבל זכין מאדם לא שמענו כי הזכות בעבור הבעל לגרש אשתו הוי זכ"י מאדם. ולפע"ד דבריו ברורים הם הרי זכ"י ילפי' רפ"ב דקדושין (מב, א) מנשיא א' למטה והתם לחוב ע"מ לזכות הוא כמבואר שם וכן הלכה רווחת למכור חמצו של חבירו בשעה חמישית מטעם זכ"י לאדם אפי"י דהוה זכ"י ממנו לאחר והרבר פשוט ומובן והאורך שלא לצורך.

אך כ"ז אי היה מצוה לכתוב אחר שתשתפה היינו אומרים שזה הגילוי מועיל מטעם זכ"י כנ"ל, אך היות שמנהגינו לכתוב הגט מיד. וזה צ"ע דהוה כנכתב שלא לשם גירושין כיון דעתה לאו בת גירושין היא וזה מבואר בש"ס דיבמות נ"ב ע"ב האומר ללבלר לכתוב גט לאשה בעלמא לכשאכניסנה אגרשנה אינו גט ומפורש הטעם ברמב"ם (הל' גירושין שם) משום דהוי נכתב שלא לשם גירושין. וא"ל דכ"ע יודו בטעם כי מאיזה טעם יפסול אם לא מטעם הנ"ל, וראיתי בהג"ה משנה למלך (שם) ובאורח מישור כמ"כ שניהם לא עמדו בכוננת תוס' דיבמות (שם) ודנוזיר (שם) וחשבו דפליגי אהרמב"ם וגם דבריהם סותרים זא"ז וליתא. L

[קנין דבר שלב"ע]

וה"פ [דברין תוס' ביבמות דלמ"ד אין אדם מקנה דבר שלב"ל שפיר הוה שלא לשמה משום דלאו בת גרושין היא משא"כ למ"ד אדם מקנה ויכול אדם לעשות קנין על דבר שעודנו אינו בעולם א"כ שפיר הוה לשם גירושין. אלא שעדין היתה הסברא מרופפת בידם די"ל דאפשר דמ"מ כיון שפנוי' היא לא מקרי בת גירושין אפי' להך מ"ד משו"ה כתבו דקרא כתוב לא תסגיר עבד אל אדוניו ודרש רבי בכותב לעבד לכשאקחך ממך תהי' קניו לך (יבמות צג, ב) הרי גלי קרא דבשחרור מקרי זה לשמה וה"ה באשה דהרי ילפי' לה להרדי.

ומ"ש תוס' בתחלת דבריהם שם וז"ל אפי' כתוב בו זמן דלאחר נשואין כיון דאין בידו לגרשה בשעה שעשאו שליח עכ"ל היינו אפי' אם יכתוב גם הגט אח"כ מ"מ אינו מועיל משום שלא היה ביד הבעל בעצמו לכתוב הגט בשעה שצוה לסופר לכתבו אך ע"כ צריכין אנו לדון מאיזה טעם לא יהי' ביד הבעל לכתוב גט לאשה בעלמא לכשאכניסנה לגרשה ומה הפסד יש בזה ע"כ משום שלא לשם גירושין, ובשמעתין דנוזיר נמי הוכיחו תוס' דמה שבידו לעשות ומחוסר מעשה לא מקרי מצי למיעבד דא"כ גבי יבמה שבידו לבא עלי' היה נקרא מצי למיעבד והוה הגט לשם גירושין כמו למ"ד אדם מקנה שלב"ל גבי לכשאקחך הנ"ל אפי"כ כל שמחוסר מעשה לא מקרי מצי למיעבד לענין לשמה וה"ה וכ"ש לענין מיני שליחות וזה ברור ואין כאן שום מחלוקת.

ש"ג אגמ סופר

מכון גמאור

[ישוב קושי]

ובסברה זו מיושב קו' כ שהקשה מנ"ל מקנה דלמא לעולם אימא גבי עבד ה"ט משום דהו זוכה העבד בנפשו כמו עיי"ש שהאריך בטוב טע מבואר בדבריו ז"ל דמשמ לכשאקחך תהי' עצמך קנו בעצמו שחרורו ואס"ד ל נכתב זה השחרור בשעה נכתב שלא לשם שחרור בעצמו כיון שאין לו שם אדם מקנה והו"ל כנ

ובעין לו רא"י מש"ס גי' דשרד להו כדר' מפירוש"י דהקו' היתה דל' הא קיי"ל אין אדם מקו כדרכי, ולפי הנ"ל י"ל ד לא משמע להו דרשא לה ונקו' פ"י מטעם שזוכה ו גיטין י' ע"א משמע דאית ולקמן אי"ה יב

[כתיבת הגט]

מ"מ בהא סלקינן דלכ"ע גירושין לא מקרי ז לא מצאנו ידינו ורגלינו מיד כשהיא שוטית עדיין דלק"מ אב"א סברא או דבשלמא אשה דעלמא והוה כנכתב שלא לשם איתתא אדוקה בבעלה וז לה יד לקבל עד שתשתפ שלא יהי' לשם גירושין ו גט לפנויה או אשת איש

יא. כתגרות ג"ל יעקב: נ"ב ולו ומבואר בב"ש שם סק בר שליחות הוא ואמרתו דהב"ע לתניה ומוכח לפי"ז דגם זה הוי גזרו רק בבעל לא באשה דרו"ק

סימן מג

[עור בענין הנ"ל]

שנית להחכם הנ"ל.

טרם אענה אני שוגג בהכנת כונת הב"ח בתשובה סי' ק"א. כי מפני שנמשכתי אחר פשטות כונת לשון הב"ח סי' קמ"א סק"מ שלא העתיק דברי השואל בב"ח כהוגן וקיצר בו, ואני לא ראיתי בב"ח לשון השאלה כלל רק דבריו בתשובה, ולפי שסבור הייתי שדבריו בנויים על עובדא שהי' כעין הכתוב בב"ש לפי הבנתי הי' לי ממנו תנא דמסייע מדברי הב"ח מדהבי' בעצמו בסוף דבריו דברי רבוהינו הצרפתים שילכו העדי' עם השליח, והוא בעובדא דיליה לא ציוה כן אלא שתלך האשה למקום הבעל, והשבתו למשפט הוא מטעמי דידי דרבותי הצרפתים לא מיירי מעיתים שוטה לכן סגי בהליכת העדים עם השליח, והב"ח מיירי מעתים שוטה לכן הצריך שהאשה בעצמה תלך לשם ואז לא עיינתי בלשון השואל, ובהעתק שהשארתי פה לפני רמזתי הנ"ל ולכבודו לא כתבתי דברי הב"ח מפני דרך מוסר הואיל ומעלתו כיון מדעתו לדעת רבוהינו הצרפתים.

יק"ו איך שיהי' השתא הכא ראיתי בלשון השואל שבב"ח שעוררני עליו פר"מ וראיתי שלא כונתי האמת בכונת ב"ש, אדרבא מדבריהם מוכח לכאורה דלא חשו לכל האמור עם הספר באגרות ראשונות שלי, אך מפני זה לא ארפה ידי יד כהה לברוק עד מקום שהיא מגעת ואשנה פרק זה אי"ה ויה' עמנו.

[כתיבת גט לנשתמית]

ואע"ן ואומר הנה בס' מרכבת המשנה בהלכות גירושין (פרק ו' הי"ג) מייתי מחלוקת חכמי

ליסא וגאון מקארטשין בענין בעל שנשתמית אשתו וכתב לה גט בעת שטיוחה ומוסרו לשליח ליתן לה לכשתחלים ותתרפא, שהכמי ליסא חשו לי' מטעם המבואר בנזיר י"ב (ע"א) דבמידי דלא אפשר למיעבד האידינא לא מצי לשוי' שליח, והגאון הנ"ל העלה נהי דשליח לא הוי עתה, מ"מ גילוי דעת הוי דניחא לי' לגרש אשתו וה"ל זכיה ואז אחר שנשתפה יעשה אז שלוחו מטעם זכ"י לאדם שלא בפניו.

[מנוי שליחות ע"י זכיה]

ויע"ן כי דברי הגאון ז"ל אמתיים בלי ספק לקיים דברי חכמים הראשונים אשר מעולם הנהיגו להתיר ע"י מאה רבנים לישא אשה על אשתו שטיא ולא רפרף אדם מעולם, וע"כ כנ"ל מטעם זכיה מועיל, אלא שצריכים ליישב דברי ש"ס ותוס' דנזיר י"ב ע"א. וזה לי' עשר שנים ערכתי בזה תשובה ארוכה ומה שנוגע לענין הזה הוא מה שהעליתי דוקא באומר קדש לי אשה ואינו פורט איהא אשה יקדש לו, וכן בנותן רשות להפריש חלה מכל עיסותיו על כמה זמנים, וכן הממנה אפטרופוס להפר כל נדרי אשתו ולא על נדר פריטי לא שייך לומר משום זכיה, דמי יודע איזה אשה יקדש לו אשר אולי לא יהיה בו זכות ויהיה ניחא ליה טפי באחותה שנאסרת עליו ע"י הקידושין, וכן שמא יזדמן הפרשת חלה במקום שהיא יכולה להמתין עד שיבואו הבעלים ויפרישו בעצמן ויזכו במצותו ואין כאן זכ"י לולי השליחות, וכן בנדרים אולי תידור מה דניחא לי' בקיומו, ואין כאן זכיה בהפרה ולא אתאינן עלה אלא מטעם שליחות, וכיון דנעשה

סימן מג

א. הדברים כאן מוסכים על דברי רבינו שבסימן הקודם סו"ה יקרו. ב. כנראה שהיא התשובה שנדפסה לעיל ח"א סימן יא עיין שם. ומבואר בדברי רבינו דס"ל דזכיה לא נאמרה רק לקבל דהיינו לאדם, אלא גם זכין מאדם, ולכן השליח להולכה נעשה שליח מרבעל מדין וכן אף שמנוי השליחות שלו במל מחמת שמוחה של האשה. ופליג בזה על המרכה"מ הל' גרושין שם שאין אומרים וכן לאדם בנותן, וכע"ז כתב גם בקצתה"ח סי' רמג סק"ז וסק"ח. אולם רבים מן האחרונים נוקטים כרבינו והוכיחו דשייך דין "זכין" גם מאדם, ראה שו"ת באר יצחק או"ח סי' א (לענין מכירת תמין) ובעין יצחק אה"ע סי' נא, שו"ת ברית אברהם אה"ע סי' קא, וכן נקיש בחי' הרי"מ אה"ע סי' קכא, ועי' עמק יהושע סי' ב שו"ת וברון יהונתן אה"ע סי' ב (12). ובפתח הבית כלל כא ענף ו אף דנקיש כסברת רבינו, מ"מ לא פשיטא ליה דנט' הוי זכות לבעל. ויש לדון ולומר שיסוד דבר זה תלוי במקור דין זכיה, דאי זכיה מטעם שליחות ליכא נפ"מ בין מקבל לנותן, ואי זכיה לאו מטעם שליחות אלא דילפינן לה מחלוקת הארין, אי"כ מציינו זכיה רק בקבלה ולא בנתינתה. ועי' חי' הרי"מ שם, שו"ת גודע בשערים אה"ע סי' פ ושו"ת ראשי בשמים סי' פו שכתבו כן. ועי' קונטרס "הותר ענוות" להגרי"ו מינצברג ז"ל דל"מ כתיבת גט וחתימת עדים ונתינתו מטעם זכיה. ועי' זכות משה (להר"מ בולח) סי' ג בארוכה.

שליח בעידנא דלא הו אבל אה"נ אי הי' ממנ לכשתתגרש אם קדע מקודש

[מנוי שליח קנ]

אך כל זה באיש המנ מכיון שגילה דעו שכבר נשא אחרת מחרגמ"ה הוי שפיר ז שליח לקבלה בשעה לגרש, דהכא לא שייך בירושלמי גיטין (פ"א ז יוסף סוף פ' האשה בגיטין ר"פ התקבל כ) דאפי' צווחת להתגרש מבעלה אפי"ה אינה ו אמרה אח"כ שעדיין בשעה שקבל הגט נו שוב מחרצית, ומסידו במוכה שחין שהיא ח הוא לה דהרי לא מיו גילוי דעת הנ"ל. וכן מ"ג ד"ה ואשר עוד כ גיטין י"א ע"ב ד"ה נ ל"ב ע"ב ד"ה להול ליכא נ"מ דאפי' זכ"י לזכות גט לאשה ומבואר דס"ל לתוס במקום קטנ שכי' ב"י סי' קמ"ג, וי (ק, ב) ד"ה אדעת' למ"ד ויעי' תה"ד ו קצת כמסתפק בדברי ואינו ראוי מקידושין ובאמת לא קיי"ל ה גידונים, באופן שלכא לה תתגרש אם לא וכיון דבמידי דלא שליח אי"כ בשעה השליחות וזכיה ליכ זכ"י-הלל ג. ובסע' ה שם בשם יש

שליח בעידנא דלא הוי מיקם קמי לא נעשה שליח, אבל אה"נ אי הוי ממנה שליח קדש לי אשה פלונית לכשתתגרש אם קדשה אחר הגירושין הרי היא מקודשת מטעם זכיה.

[מנוי שליח לקבלה ל"מ מדין "זכין"]

אך כל זה באיש הממנה שליח לגרש אשתו שוטית מכיון שגילה דעתו שזכות לו לגרשה ומה אחר שכבר נשא אחרת א"כ הגירושין באו להציל מחרגמ"ה הוי שפיר זכות, אך הא לן באשה שעושה שליח לקבלה בשעה שהבעל שוטה ואינו ראוי לגרש, דהכא לא שייך לומר מטעם זכיה דהרי איתא בירושלמי גיטין (פ"א ה"א ופ"ו ה"א) ומייתי ל"י נימוקי יוסף סוף פ' האשה שלום (מד, ב בדפי הרי"ף) ור"ן בגיטין ר"פ התקבל (כה, א בדפי הרי"ף) ובטור סי' ק"מ דאפי' צווחת להתגרש וכו' וזכה בשבילה גט מבעלה אפ"ה אינה מגורשת דחוב הוא לה, ואפי' אמרה אח"כ שעדיין מרוצית בכך חיישי' שמא בשעה שקבל הגט נתחרטה מרצונה הראשון ועתה שוב מתרצית, ומסידורו של נימוקי' מבואר דאפי' במוכה שחין שהיא חוזרת להתגרש ואנן שהרי שזכי' הוא לה דהרי לא מתדר לה עמו מ"מ לא מהני כל גילוי דעת הנ"ל. וכן מבואר להדי' בתשרי' הר"ן סי' מ"ג ד"ה ואשר עוד כתב רבנו וכו' יע"ש. ויעיין תוס' גיטין י"א ע"ב ד"ה בגטי נשים ויעיין עוד תוס' שם ל"ב ע"ב ד"ה להולך לאו כזכי וכו' שכתבו בגט ליכא נ"מ דאפי' זכי' לא מהני, ואי הוי משכחת אופן לזכות גט לאשה לא היו צריכי' לדחוק בזה.

ומבואר דס"ל לתוס' כר"ן ר"פ המקבל (שם) דאפי' במקום קטטה לא איפשטא איבעיא ומטעם שכ' ב"י סי' ק"מ, ויעיין תוס' ב"ק ס"פ הגזול קמא (ק, ב) ד"ה אדעת' דהכא וכו' ומרדכי יבמות סי' למ"ד ויעיין תה"ד סי' רל"ז, אלא שבסופו נעשה קצת כמסתפק בדברי רא"ש דפ"ב דקידושי' (סי' ז). ואינו ראוי מקידושין לגירושי אשה דחוב הוא לה, ובאמת לא קיי"ל הכי אפי' במומר מכ"ש בשארי נידונים, באופן שלכאורה א"א שבגילוי דעתה דניחא לה תתגרש אם לא מטעם מינוי שליחות לקבלה, וכיון דבמידי דלא קיימא קמי' לא מצי למיעבד שליח א"כ בשעה שהבעל שוטה לא מהני מינוי השליחות וזכיה ליכא וצ"ע. ויעיין ה"ה פ"ד מהל' זכי' הלכה ב' בשם רמב"ן.

והיום בפתחי ספרים מצאתי כמה שנתקשה פני יהושע ר"פ התקבל (סג, א) ד"ה [מאי לאו] קבלה אקבלה וכו' שמסוגי' מוכח בפ"י אפי' עשתה היא שליח להולכה דקיי"ל דנעשה ידו כידה לענין הולכה עכ"פ, וכ' הר"ן משום דהוי כאלו התנית שיהי' ידו כידה על תנאי זה דוקא שיביאנו לידה, והקשה פ"י א"כ אין לנו גילוי דעת שרוצית בגירושי' יותר מזה הגילוי דעת, והשתא אם אמר הבעל זכה לה ותהי' שליח לקבלה אמאי לא יועיל, והכא לא שייך סברת הירושלמי שמא חזרה בה אח"כ כיון דעשתה מעשה רב למנות שליח לא חיישי' לאמלוכי, דא"כ בכל שליח ניתוש להכי, ולא העלה מזור כי אם שמצא פלוגתא בזה בתוספתא, ומ"מ ת"ק שם ס"ל כמשמעות ש"ס דילן דאפי' מינוי שליחות לא יועיל. 2

[ביאור בתוספתא רפ"ד דגיטין]

ומצאתי היום הגאון בית מאיר סי' ק"מ (סעי' ח) כ' שטעות נודמנה לו בתוספתא רפ"ד דגיטין כאשר יראה הרוואה ולא פליגי בהכי כלל. וקושייתו לק"מ דכיון שעשאה לשליח להולכה ואמר' דה"ל כאלו התנו עמו שלא חרצה להתגרש עד שיבוא לידה הרי קמן שאין זכות לה במהירות הגירושין ומשר"ה לא מהני, משא"כ בעשאה שליח לקבלה לא חיישי' שמא חזרה בו שע"כ החליטה הגירושי' בדעתה שהרי אינה בטוחה כל שעה שמא כבר קיבל הגט וכבר נתגרשה בקבלתו יע"ש.

ואם דבריו מוכרחים יש לנו מזור למבוקשנו דהרי בנידון שלפנינו היא ממנה אותו שליח לקבלה ואם יתברר שבשעת מינוי השליח ה"י הבעל שפוי הרי תתגרש מיד בהגעת גט לידו שהרי החליטה הגירושי' לגמרי ושוב לא חיישינן לתורה מדעתה. וא"כ אפי' לא ה"י שפוי בשעת מינוי השליחות לכשישתפה אח"כ יקבל השליח הגט מטעם זכיה, וצריך קצת יישוב לפ"ז דברי תוס' גטין ל"ב ע"ב הנ"ל.

[ישוב קושית הפנ"י]

איברא אני לא זכיתי להבין דברי הגאונים ובמה נתקשו מעיקרא, בשלמא העושה שליח בין להולכה בין לקבלה ונעשה ידו כיד המשלה הרי השליח בחזקתו שידו כיד המשלה ולא חיישי' שמא

ג. וכסע' ה שם בשם יש מי שאומר דהוי ספק מגורשת זו דעת הר"ן גיטין רפ"ו.

ונשתתח אשתו שליח ליתן לה זשו לי מטעם אפשר למיעבד ון הנ"ל העלה דעת הוי דניחא שנשתפה יעשה לא בפניו.

[ה]

לי ספק לקיים מעולם הנהיגו ל אשתו שטיא ל מטעם זכיה ל ותוס' דנזיר י בזה תשובה מה שהעליתי יט איזה אשה ש חלה מכל שטרופוס להפר א שייך לומר ו לו אשר אולי טפי באחותה שמא יודמן להמתין עד במצותו ואין ולי תידור מה בהפרה ולא וכיון דנעשה

חיינו לאדם, אלא של האשה. ופליג ים מן האחרונים "ע ס" נא, שו"ת (ג). ובפתח הבית במקור דין זכיה, מצינו זכיה רק קונמרם "ויהר בארובה.